

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
“Український католицький університет”

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
кафедрою психології та психотерапії
завідувач кафедри Кечур Р.В.
(підпис) дата 04.09.2023

Освітньо-професійна програма Клінічна психологія з основами психодинамічної терапії другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу	Психодинамічні методи в роботі з сім'ями та сімейними парами
Викладач (-і)	Миколайчук Мар'яна Ігорівна , кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та психотерапії
Профайл викладача (-ів)	http://psychology.ucu.edu.ua/pro-nas/komanda/maryana-mykolajchuk/
Контактний тел.	050 23 58 038
E-mail:	mykolaychuk@ucu.edu.ua
Сторінка курсу в CMS UCU	https://cms.ucu.edu.ua/course/view.php?id=5637
Консультації	311 каб., пн. 11:30-15:00

2. Коротка анотація до курсу

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Психодинамічні методи в роботі з сім'ями та сімейними парами» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 053 – психологія.

Актуальність курсу «Психодинамічні методи у роботі з сім'ями та сімейними парами» зумовлена вивченням специфіки функціонування сім'ї, як малої соціальної групи, в якій формуються патерни інтрапсихічних та інтерперсональних взаємодій. Даний курс також знайомить з особливостями підходів до консультування подружніх пар, розширеної сім'ї чи окремих клієнтів з приводу сімейних стосунків. Знання та компетенції, отримані в межах дисципліни дозволять вам всесторонньо аналізувати психологічні процеси в середині сім'ї, фахово відповідати на запити, пов'язані з кризовими явищами в житті сім'ї, що торкаються як подружніх, так і дитячо-батьківських стосунків: зростання кількості неблагополучних і неповних сімей, збільшення кількості розлучень, алкоголізму, агресії, дисгармонійності системи сімейного виховання, дефіцит емоційного тепла, збіднене спілкування, жорстоке ставлення до дітей тощо.

Оволодіння техніками оптимізації сімейних стосунків з огляду на життєвий цикл сім'ї як системи, інтрапсихічних процесів кожного з членів сім'ї, ефективного вирішення виховних проблем спонукатиме вас до глибшого усвідомлення цих інтрапсихічних та системних процесів, а відтак успішної практичної діяльності (психодіагностичної, профілактичної, консультативної) в даній галузі.

Даний курс знайомить з провідними теоретичними моделями консультування сім'ї, зі специфікою роботи сімейного консультанта, технологією консультативного процесу, головними засоби допомоги сім'ї на різних етапах її розвитку, механізми психокорекційного впливу.

Вивчення студентами даної навчальної дисципліни передбачає відвідування лекційних та практичних занять, виконання самостійної роботи. Даний курс завершується заліком.

3. Мета та завдання курсу

Мета курсу — забезпечення професійної компетентності з надання психологічної допомоги різним типам сімей, підготовки та проведення сімейного консультування, надання знань та навичок застосування класичних теоретичних напрямів і сучасних моделей сімейного консультування.

Завдання навчальної дисципліни:

- 1) Поглибити розуміння психологічних процесів у сімейних та подружніх стосунках з точки зору психодинамічних теорій.
- 2) Допомогти студентам оволодіти навичками психологічного консультування та супроводу сімей у різних складних життєвих обставинах.

4. Формат курсу

Змішаний, має супровід в системі CMS УКУ.

5. Результати навчання

В результаті навчання студенти зможуть:

Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Знати базові теорії сімейної психотерапії. Розуміти про перебіг консультативного процесу.	ПР1
Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження сімейного функціонування. Планувати, організовувати та проводити наукові психологічні дослідження.	ПР2
Робити психологічний прогноз щодо розвитку сімейних стосунків. Використовувати емпіричні результати для прогнозування психічних явищ і управління ними в процесі практичної діяльності	ПР4
Розробляти програми психологічних інтервенцій (консультування, психотерапія, тощо), провадити їх в індивідуальній роботі (запити щодо сімейних стосунків) та груповій сімейній роботі, оцінювати якість. Вміти обирати метод психологічного впливу на психіку людини відповідно до контексту. Вміти проводити первинне інтерв'ю та збирати анамнез.	ПР5

Дисципліна спрямована на досягнення наступних загальних (ЗК) та фахових компетентностей (ФК (СК відповідно до стандарту вищої освіти України зі спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» другого (магістерського) рівня вищої освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України № 564 від 24.04.2019 р)):

ЗК 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ФК01 (СК9). Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями: прийняття та реалізація рішень на базі положень кодексу професійної етики та з огляду на загальнолюдські християнські цінності.

ФК03 (СК4). Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.

6. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна к-сть годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60

7. Ознаки курсу:

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний\ вибірковий
2023-2024	1	психологія	6	вибірковий (В)

8. Пререквізити

9. Технічне й програмне забезпечення /обладнання.

10. Політики курсу:

Відвідування 2/3 лекційних занять є обов'язковим. Оскільки даний курс є авторським, знання не просто буде надолужити, опрацювавши кілька підручників. Відтак пропуски серйозно вплинуть на ваші знання з дисципліни та підсумковий бал.

Плагіат !!! Усі письмові завдання повинні бути особистими. При виявленні плагіату чи списування, студент не отримує жодного балу і йому потрібно переписати завдання. Повторне виявлення плагіату / списування є підставою для незарахування навчальної дисципліни.

Академічна доброчесність. В УКУ діють нормативні документи, які врегульовують питання дотримання академічної доброчесності та декларують чіткі етичні норми у навчальній діяльності. Це, зокрема, Положення про освітній процес (Положення про освітній процес), згідно із п.10.1 параграфу 10 Списування і плагіат, "В Університеті категорично заборонені списування і плагіат", та Положення про запобігання академічному плагіату та іншим видам порушень академічної доброчесності в освітньому процесі, науково-педагогічній і науковій діяльності у закладі вищої освіти "Український католицький університет" (Положення), яке, зокрема, встановлює правила наукової етики в письмових роботах та наукових дослідженнях, навчальних та інших матеріалах усіх учасників освітнього процесу. Відповідно до Положення (п.2.1. параграфу 2. Визначення академічної доброчесності, академічного плагіату та його форм), академічний плагіат – ооприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства; у випадку студента - подання кінцевого варіанту роботи викладачеві (на кафедрі) або її публічна презентація. Це стосується як дослівного переписування чужих ідей обсягом від одного речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтворення тексту / інших матеріалів, так і їх подання з незначними змінами, через перефразування чи довільний переказ / відтворення без посилання на автора (авторів). Це стосується як загальновідомих авторів, так і маловідомих, у тому числі - робіт, створених Вашими колегами-одногрупниками чи студентами інших навчальних курсів.

У разі виявлення у студентській роботі ознаки плагіату / списування, така робота анулюється викладачем без права повторної здачі цієї роботи на перевірку, і Ви отримуєте оцінку "0" за цю роботу.

У разі виявлення однакових за змістом робіт у кількох студентів (схожість встановлюється за наявністю в тексті роботи однакових за змістом, що відповідають вище описаному визначенню плагіату, частин роботи), викладач має право анулювати кожен з цих робіт, без з'ясування «першості» виконання роботи одним із Вас.

Повторне виявлення плагіату / списування в межах навчальної дисципліни є підставою для не зарахування студентам усієї навчальної дисципліни. Подальший розгляд питання щодо права студента складати цей курс за талоном №2 або про необхідність повторного прослуховування курсу на наступний навчальний рік подається викладачем на розгляд декана факультету.

11. Схема курсу

Дата	Тема, план заняття, короткі тези/ Форма діяльності	Форма діяльності (заняття) / Формат	Література (зі списку рекомендованої л-ри)	Завдання для самостійної роботи, год	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1 23.09	Вступ: важливість сімейних стосунків. Погляд через призму теорії прив'язаності та емпіричних досліджень. Історія та еволюція сімейної психотерапії. Основні школи сімейної терапії: ідеї, представники. (Лекція). Теорія прив'язаності як основа для розуміння та терапії сімейних процесів. (Лекція 2). Розуміння сім'ї як системи (Практичне 1).	Лекція/ Практичне	1. Седих К. (2021) Психологія сім'ї. – К: Академія. 192 с. С. 7-62. 2. Wetchler, Joseph L., Lorna L. Hecker, and Lorna L. Hecker. An introduction to marriage and family therapy. Routledge, 2014. (Chapter 1). 3. Scharff, D. E., & Scharff, J. S. (Eds.). (2018). Psychoanalytic couple therapy: Foundations of theory and practice. Routledge. (Chapter 1-4)	Опрацювання змісту лекційного матеріалу. Опрацювання додаткової літератури. Підготовка до виконання ІНДЗ (теор. частини) (10 год)		До наступного модулю
Модуль 2 25.10	Структура сімейного консультування. Нейтральність як багатопартійність в роботі з сім'єю. Циркулярне інтерв'ю (Лекція). Робота з парами та сім'ями в методі емоційно фокусованої терапії. Робота з прив'язаністю та трансформаційним	Лекція/ Практичне	1. Шліппе Ф., Швайцер Й. (2004) Системна психотерапія та консультування. Пер. з нім. - Львів: ВНТЛ-Класика, 2004. - 320 с. 2. Greenman, P. S., & Johnson, S. M. (2013). Process research on emotionally focused therapy (EFT) for couples: Linking theory to practice. Family Process, 52(1),	Опрацювання змісту лекційного матеріалу. Опрацювання додаткової літератури. Відпрацювання консультативних навичок в трійках (10 год)	10б.	До наступного модулю

	емоційним досвідом (Лекція/Практичне). Розбір випадку та відпрацювання технік (Практичне).		46-61. 3. Johnson, S. M. (2019). Attachment theory in practice: Emotionally focused therapy (EFT) with individuals, couples, and families. Guilford Publications. 4. Beasley, C. C., & Ager, R. (2019). Emotionally focused couples therapy: A systematic review of its effectiveness over the past 19 years. Journal of evidence-based social work, 16(2), 144-159.			
Модуль 3 23.11	Робота з інтрапсихічними конфліктами членів сім'ї. Системна терапія та схема-терапія. (Лекція). Робота з внутрішньою командою. Імагінативна рескрипція в парі (Лекція). Розбір випадку (Практичне).	Лекція/ Практичне	1. Van Vreeswijk, M., Broersen, J., & Nadort, M. (2012). Handbook of Schema Therapy: Theory, Research and Practice. 2. Simeone-DiFrancesco, C., Roediger, E., & Stevens, B. A. (2015). Schema therapy with couples: A practitioner's guide to healing relationships. John Wiley & Sons.	Опрацювання змісту лекційного матеріалу. Опрацювання додаткової літератури. Відпрацювання консультативних навичок в трійках (10 год)	10б.	До наступного модулю
Модуль 4 20.12	Специфіка сім'ї на різних етапах життєвого циклу (Лекція). Психотерапевтичні методи роботи з дитячо-батьківськими стосунками (Лекція). Розбір випадку (Практичне).	Лекція/ Практичне	1. Седих К. (2021) Психологія сім'ї. – К: Академія. 192 с. С. 63-90.	Опрацювання змісту лекційного матеріалу. Опрацювання додаткової літератури. Обговорення навчальних кейсів в трійках (10 год)	10б.	До наступного модулю

<p>Модуль 5 27.01</p>	<p>Вибрані питання з консультування сім'ї в кризі. Кризова сім'я, що переживає зраду. (Лекція). Техніки психотерапевтичної роботи зі зрадами (Лекція). Робота в підгрупах та розбір випадку (Практичне).</p>	<p>Лекція/Практичне</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Савченко, Ю. Ю., Поліщук, В. М., Львіна, Н. М., Поліщук, С. А., Мисник, С. О., Рябко, Ю. В., & Шейко, Г. Д. (2021). Психологія сім'ї. В-во «Університетська книга». С. 211-255. 2. Федоренко Р. П. (2015) Психологія сім'ї: навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. С. 227-278. 3. Girard, A., Connor, J. J., & Woolley, S. R. (2020). An exploratory study of the role of infidelity typologies in predicting attachment anxiety and avoidance. <i>Journal of marital and family therapy</i>, 46(1), 124-134. 4. Brubacher, L. (2019). Attachment injury resolution model in emotionally focused therapy. <i>Encyclopedia of couple and family therapy</i>, 165-169. 	<p>Опрацювання змісту лекційного матеріалу. Опрацювання додаткової літератури. Виконання ІНДЗ (20 год)</p>	<p>10б. 25б.</p>	<p>Два тижні після модулю</p>
---------------------------	--	-------------------------	---	--	---------------------------	-------------------------------

12. Система оцінювання та вимоги

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості підсумкового модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Кожний змістовий модуль включає бали за присутність та модульну контрольну роботу.

Кількість балів за роботу (індивідуальну, контрольну) залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань (завдання подаються у відповідності до встановлених дедлайнів. У випадку протермінування дедлайну за роботу знімається 50% балів);
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

№ з/п	Вид поточної діяльності	Сума балів
1.	Присутність на лекційних заняттях (5X2)	10
2.	МК (4X10)	40
3.	ІНДЗ	25
4.	Відгуки на ІНДЗ колег	25

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Зміст завдання: описати процедуру впровадження психологічних технік (психолого-педагогічних вправ, завдань) для оптимізації сімейних взаємин, з переліку тих, що розглядались на лекціях, чи під час самостійного опрацювання основної чи додаткової літератури.

Порядок виконання завдання:

1. Оберіть сімейну систему/ підсистему (подружню пару, систему батьки/ один з батьків - дитина). На основі спостереження опишіть труднощі взаємин, які виникають у даній системі (інтерпсихічні та інтрапсихічні конфлікти, тригери). Опишіть негативний патерн (цикл) стосунку (переслідуючий/відсторонений партнер, поведінка/дії, вторинні емоції, первинні емоції, незадоволені потреби прив'язаності). Представте графічне зображення сім'ї на генограмі (мін. 3 покоління). Зазначте, які сімейні патерни/правила/робочі моделі себе та інших були засвоєні.
2. Сформулюйте динамчну гіпотезу стосовно причини виникнення проблем з опорою на обрану вами теорію функціонування сімейних систем. Пов'яжіть з глибинними інтрапсихічними конфліктами та життєвими сценаріями (подіями з минулого) кожного члена сім'ї? Які потреби активуються?
3. Обґрунтуйте процес психотерапії (які кроки слід здійснити, на якому етапі може виникнути трудність). Опишіть фрагмент консультативного інтерв'ю, зазначаючи в дужках назву техніки і її призначення.
Для опису обов'язково користуйтеся літ.джерелами, вкажіть посилання.

Завантажте свою роботу в sms у завдання «Форум». Прокоментуйте 5 робіт своїх колег.

Обсяг – мін. 600 слів. Використана література – мін. 4 джерела.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. МакКей М., Фаннінг П., Палег К.(2021) Мистецтво бути у парі: практичні навички. В-во «Український інститут когнітивно-поведінкової терапії».
2. Савченко, Ю. Ю., Поліщук, В. М., Ільїна, Н. М., Поліщук, С. А., Мисник, С. О., Рябко, Ю. В., & Шейко, Г. Д. (2021). Психологія сім'ї. В-во «Університетська книга».
3. Седих К. (2021) Психологія сім'ї. – К: Академія. 192 с.
4. Johnson, S. M. (2019). Attachment theory in practice: Emotionally focused therapy (EFT) with individuals, couples, and families. Guilford Publications. P.54-73.

Додаткова література

1. Миколайчук М.І. Налагодження взаємин у подружжі засобами системної терапії// Наукові студії із соціальної та політичної психології. Збірник статей. – Вип.21 (24). – К., 2008. с. 157-168.

2. Шліппе А., Швайцер Й. Системна психотерапія та консультування. Пер. з нім. — Львів: ВНТЛ-Класика, 2004. — 320 с.
3. Greenman, P. S., & Johnson, S. M. (2013). Process research on emotionally focused therapy (EFT) for couples: Linking theory to practice. *Family Process*, 52(1), 46-61.
4. Peterson G., Bush K. (Eds.). (2013). *Handbook of Marriage and the Family*. Springer Science & Business Media. P (Eds.).
5. Scharff, D. E., & Scharff, J. S. (Eds.). (2018). *Psychoanalytic couple therapy: Foundations of theory and practice*. Routledge.
6. Simeone-DiFrancesco, C., Roediger, E., & Stevens, B. A. (2015). *Schema therapy with couples: A practitioner's guide to healing relationships*. John Wiley & Sons.
7. Thoburn, J. W., & Sexton, T. L. (2015). *Family Psychology: Theory, Research, and Practice: Theory, Research, and Practice*. ABC-CLIO.
8. Vangelisti, A. L. (Ed.). (2021). *Routledge handbook of family communication*. New York, NY: Routledge.
9. Wetchler, Joseph L., Lorna L. Hecker, and Lorna L. Hecker. *An introduction to marriage and family therapy*. Routledge, 2014.